

ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ХІМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

*Поцяпун В. В.
м. Полтава*

Анотація. Розглянуто умови забезпечення хімічної безпеки та контролю над аваріями і надзвичайними ситуаціями на хімічному об'єкті. Описано правила руху на зараженій місцевості та надання медичної допомоги.

Ключові слова: хімічна безпека, надзвичайні ситуації, хімічно небезпечні об'єкти.

В даний час хімічна галузь промисловості активно розвивається, тому питання хімічної безпеки країни стоїть дуже гостро. Хімічні речовини використовуються практично в будь-яких сферах діяльності, ця галузь набула великого поширення, тому для подальшого розвитку сфери необхідно своєчасно забезпечити безпеку проведення технологічного процесу.

Хімічна безпека повинна виконувати наступні завдання:

1. Завчасно виявити і спланувати кількість радіоактивних і шкідливих хімічних відходів, викинутих в атмосферу.
2. Встановити факт потрапляння отруйних речовин у повітря.
3. Попередити населення про небезпеку.
4. Забезпечити надійний захист населення, тварин, водойм і продовольчих продуктів від впливу хімічних речовин.
5. Ліквідувати наслідки зараження, в першу чергу, при зараженні проводиться повне знезараження місцевості.

Для того, щоб ці завдання завжди були виконані, необхідно забезпечити наступні умови.

- Обов'язково на кожному підприємстві завчасно повинні бути підготовлені засоби індивідуального захисту для людей, а також прилади визначення хімічного впливу речовин.

В яких обсягах і в яких місцях повинні зберігатися засоби захисту і необхідні прилади, визначається індивідуально. Зазвичай вони розташовані в потенційно небезпечних місцях.

В першу чергу, засоби індивідуального захисту призначаються особовому складу груп, які займаються ліквідацією наслідків аварій, а також населенню, чий місця проживання розташовані найближче до небезпечних місць.

- Друга умова: засоби і способи оцінки катастрофи та боротьби з нею повинні бути впроваджені своєчасно. Обов'язкова наявність уніфікованих засобів захисту і приладів хімічної розвідки і контролю кількості хімікатів в повітрі.

Бажано наявність в кожному будинку засобів індивідуального захисту. Купують мешканці їх самостійно, але завданням людей, що забезпечують хімічну безпеку, є впровадження цього правила в маси.

Для контролю над аваріями і надзвичайними ситуаціями на кожному об'єкті, на якому використовуються сильнодіючі отруйні речовини, повинні бути встановлені системи виявлення та контролю над рівнем забрудненості у навколишньому середовищі.

В даний час найчастіше впроваджуються автоматичні системи контролю, які здатні виявити підвищення рівня радіації в повітрі в лічені секунди. Такі системи обов'язково встановлюються близько атомних станцій.

Також, щоб уникнути великих втрат і негативних наслідків аварій і отруйних викидів, необхідно заздалегідь провести навчання персоналу використанню засобів індивідуального захисту, а також подбати про інструктаж комунальних підприємств на випадок хімічної аварії.

Якщо люди отримали повідомлення про хімічну небезпеку, то повинні дотримуватись наступних правил.

При русі на зараженій місцевості необхідно суворо дотримуватися таких правил:

- рухатися швидко, але не бігти і не піднімати пил;
- не притулятися до будівлям і не доторкатися оточуючих предметів;
- не наступати на будь-які краплі рідини або порошкоподібні розсипи невідомих речовин;
- не знімати засоби індивідуального захисту до розпорядження;
- при виявленні крапель невідомої рідини на шкірі, одязі, взутті, засобах індивідуального захисту видаляти їх тампоном з паперу, ганчір'я або носовою хусткою; по можливості заражене місце промивати водою;
- надавати допомогу постраждалим дітям, людям похилого віку, які не здатні рухатися самостійно.

Вийшовши із зони зараження, промийте очі і відкриті ділянки тіла водою, прийміть рясне тепле пиття (чай, молоко і т.п.) і зверніться за допомогою до лікаря для визначення ступеня ураження і проведення профілактичних і лікувальних заходів.

Про усунення небезпеки хімічного ураження і про порядок подальших дій населення сповіщається спеціально уповноваженими органами або поліцією. Треба пам'ятати, що при поверненні населення в місця постійного проживання вхід в житлові та інші приміщення, підвали, а також виробничі будівлі дозволяється тільки після контрольної перевірки на вміст небезпечних речовин в повітрі.

Отже, великі аварії на хімічно небезпечних об'єктах є одними з найбільш небезпечних технологічних катастроф, які можуть привести до масового отруєння і загибелі людей і тварин, значного економічного збитку і важких екологічних наслідків.

Причини аварій, в більшості випадків, пов'язані з порушеннями встановлених норм і правил під час проектування, будівництва і реконструкції хімічно небезпечних об'єктів, порушенням технології виробництва, правил експлуатації обладнання, машин і механізмів, апаратів і реакторів, низькою трудовою і технологічною дисципліною виробничого процесу.

Проблема промислової безпеки значно загострилася з появою великомасштабних хімічних виробництв в першій половині ХХ століття. Основу хімічної промисловості склали виробництва безперервного циклу, продуктивність яких не має, по суті, природних обмежень. Постійне зростання продуктивності зумовлене значними економічними перевагами великих установок. Як наслідок, зростає вміст небезпечних речовин в технологічних апаратах, що супроводжується виникненням небезпек катастрофічних пожеж, вибухів, токсичних викидів і інших руйнівних явищ.

Безпека функціонування хімічно небезпечних об'єктів залежить від багатьох чинників: фізико-хімічних властивостей сировини, напівпродуктів і продуктів, від характеру технологічного процесу, від конструкції і надійності обладнання, умов зберігання і транспортування хімічних речовин, стану контрольно-вимірювальних приладів і засобів автоматизації, ефективності засобів протиаварійного захисту і тощо. Крім того, безпека виробництва, використання, зберігання і перевезень СДОР в значній мірі залежить від рівня організації профілактичної роботи, своєчасності і якості планово-попереджувальних ремонтних робіт, підготовленості і практичних навичок персоналу, системи нагляду за станом технічних засобів протиаварійного захисту.

Наявність такої кількості чинників, від яких залежить безпека функціонування хімічно небезпечних об'єктів, робить цю проблему вкрай складною. Як показує аналіз причин великих аварій, що супроводжуються викидом (вилівом) СДОР, на сьогодні не можна виключити можливість виникнення аварій, що призводять до ураження виробничого персоналу.

Список використаних джерел:

1. Зайцев А.П. Стихийные бедствия аварии, катастрофы. Правила поведения и действия

населения // Б-чка журн. «Военные знания». М.: 1996.

2. Крючек Н.А., Латчук В.Н., Миронов С.К. Безопасность и защита населения в чрезвычайных ситуациях: Учебник для населения / Под общ. ред. Г.Н. Кириллова. - М.: Изд-во НЦ ЭНАС, 2001. 264 с.

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ ЯК РІЗНОВИД СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

*Проценко Т. В.
м. Полтава*

Анотація. Глобальний тероризм став характерною рисою сучасного розвитку людства. Вивчення сутності і причин походження тероризму, форм і методів, які ним використовуються, а також джерел його фінансування – це внесок у боротьбу з цим негативним явищем.

Ключові слова: терор, тероризм, причини тероризму, протидія тероризму.

У ХХІ столітті тероризм став невід'ємною частиною політичних і економічних процесів у світі і значно загрожує громадській і національній безпеці. Поодинокі прояви переросли у масове явище. Нині тероризм – це проблема не лише для країн із політичним, національним чи релігійним розладом, а вже й проблема Північної Ірландії та Великої Британії, Лівії та США, Палестини й Ізраїлю. Це проблема всієї світової спільноти. Терористичні акти у США 11 вересня 2001 року кардинально змінили характер загроз міжнародній безпеці у світі. Вони продемонстрували можливість ураження значної кількості людей та об'єктів без застосування традиційної зброї: викрадений літак, комп'ютерні мережі, банківська або поштова система, засоби масової інформації, тобто те, що не підходить під визначення «зброя» у загальноприйнятому значенні.

Нині існує понад сто визначень поняття «тероризм», однак жодне з них не підтримане міжнародною спільнотою як загальновизнане. Терміни «терор» і «тероризм» історично вживаються у декількох аспектах, що відкриває простір для довільного маніпулювання ними. Слово «терор», що у перекладі з латинської мови дослівно означає «страх, жах», вперше вжитий у політичному лексиконі у Франції жирондинцями та якобінцями, які об'єдналися для підготовки повстання й повалення «за допомогою залякування та помилування» кабінету міністрів при королі Людовіку XVI.

Першою терористичною групою в історії людства була, певно, секта сікаріїв, яка діяла у Палестині в 66-73 роках. н. е. Назва цієї секти походить від назви улюбленої зброї бойовиків угруповання, а саме короткого меча (сіки), який легко можна було сховати під одягом. Тактика діяльності сікаріїв спрямовувалась головним чином на дії під час масових заходів. Вони вважали, що якраз натовп є темрявою завдяки своїй щільності, давці і неможливості визначити, хто саме завдав смертельного удару. «Темрява натовпу» була їх улюбленим місцем здійснення терористичних актів. Головними цілями сікаріїв були представники єгипетської і палестинської діаспори, які виступали за налагодження дружніх стосунків із Римською імперією. Уже в ті часи сікарії відрізнялися релігійним фанатизмом. У муках вони вбачали радість, вірили в те, що після повалення ненависного режиму народ звільниться від мук та страждань.

У XI столітті Хасаном ас-Сабахом була створена таємна секта ассасинів, назва якої стала синонімом підступного вбивства. Вони вбивали кожного, хто був іншого віросповідання або намагався протистояти їм. 10 жовтня 1092 р. людина Хасана ас-Сабаха вбила самого візира сельджукського султана – Нізам аль-Мулька. Саме ас-Сабах розробив ідеологічні підвалини так званої терористичної «держави», яка не має кордонів, чітко визначеної території. Володіння цієї «держави» складалися з окремих замків-фортець, які дуже важко було захопити, а людей підкорити.